

RASÛLÛLLAH'IN TESİRİ*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn... Seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh.. Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n- nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

لَوْ أَنَّكُمْ تَكُونُونَ إِذَا خَرَجْتُمْ مِنْ عِنْدِي كُنْتُمْ
عَلَى حَالِكُمْ ذَلِكَ لَزَارَتْكُمْ الْمَلَائِكَةُ فِي بُيُوتِكُمْ
وَلَوْ لَمْ تُذْنِبُوا لَجَاءَ اللَّهُ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ كَيْ يُذْنِبُوا
فَيَغْفِرَ لَهُمْ

(ت. وضعفه عن أبي هريرة)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

RE. 357/2 (*Lev enneküm tekûnûne izâ haractüm min indî, küntüm alâ hâliküm zâlike, ve zâretkümü'l-melâikeh fî büyûtiküm; ve lev lem tüzribû, lecâe'llâhu bi-halkın cedîd, key yüzribû feyağfire lehüm.*) *Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin lütfu, keremi, selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun!

Peygamberimiz Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'nin mübarek sözlerinden, hadislerinden bir ne bze, bir demet, bir miktar şurada okuyup, izahını yapacağız. Hocamız Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Hazretleri'nin *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabından okuyarak...

Bu hadis-i şeriflerin okumasına ve izahına geçmeden önce, evvelâ boynumuzun borcu olan vazifemizi yapalım! Peygamberimiz Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruh-u pâki için ve onun âlinin, ashâbının, e tbâının ruhları için, ve sair enbiyâ ve mürselînin cümlesinin âlinin, ashâbının, cümle evliyâullah ve mukarreb kulların ruhları için; sâdât ve meşâyih turuk-u aliyyemizin, ashâb-ı kirâmdan – *rıdvânu'llâhi aleyhim ecmaîn*– hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'ye kadar güzerân eylemiş olan cümle sâdât ve meşâyih-ı turuk-u aliyyemizin ve hulefâsının ruhları için;

Okuduğumuz eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Hocamız'ın ruhu için; bu içindeki bilgilerin, hadislerin bize kadar geçmesinde,

gelmesinde emek sarf etmiş olan alimlerin, râvilerin ruhları için; uzaktan ve yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere bu meclise toplanmış olan siz kardeşlerimizin de, ahirete göçmüş olan bütün yakınlarının, sevdiklerinin ruhları için; biz hayatta olan müslümanların da Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna sevdiği, râzı olduğu kullar olarak çıkmamıza vesile olması için, bir Fâtîha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyup öyle başlayalım. Buyurun:

.....

a. Ashabın Mânevî Halleri

Peygamber Efendimiz'in ashabının mânevî hallerine dair söylediği bir söz ile ve günah işlemekle ilgili bir hadis-i şerif. Sebeb-i vürûd-u hadis şu ki: Peygamber Efendimiz'in ashabı bir gün Peygamber Efendimiz'e demişler ki:¹

يَا رَسُولَ اللَّهِ إِذَا رَأَيْنَاكَ رَقَّتْ قُلُوبُنَا وَكُنَّا مِنْ
أَهْلِ الْأُخْرَةِ وَإِذَا فَارَقْنَاكَ أَعْجَبْتَنَا الدُّنْيَا
وَشَمَمْنَا النِّسَاءَ وَالْأَوْلَادَ

(حم. ت. عن أبي هريرة)

¹ Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.68, no:2449; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.304, no:8030; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XV I, s.396, no:7387; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.129, no:2696; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.409, no:7101; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.337, no:2583; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.415, no:1420; Ebû Hüreyre RA'dan.

LU. 3/710 (*Yâ rasûla'llah*) Ey Allah'ın Rasûlü, (*İzâ raeynâke rakkat kulûbünâ*) seni görünce kalplerimiz rikkat kesb ediyor. (*Ve künnâ min ehli'l-âhireti*) Ve ahireti düşünen, ahiret ehli insanlar oluyoruz. Mânevî hayat sahibi insanlar oluyoruz. (*Ve izâ feraknâke*) Senden ayrıldığımız zaman ise, (*a'cebetne'd-dünyâ*) dünya bizi kendisine hayran bıraktırıyor, bağıyor, kendisine çekiyor. (*Ve şememne'n-nisâe ve'l-evlâde*) hanımlarımızı, çocuklarımızı kokluyoruz, onlarla meşgul oluyoruz. Onların işleriyle vaktimiz geçiyor, eski halimizi muhafaza edemiyoruz. Senin yanındaki o güzel, mânevî duygularımızı aynen muhafaza edemiyoruz.” demişler. Rasûlüllah Efendimiz'e böyle bir durumlarını arz etmişler hüznün ile, üzüntü ile.

Peygamber Efendimiz onun üzerine bu hadis-i şerifi îrad buyurmuş. Diyor ki Efendimiz:

لَوْ أَنَّكُمْ تَكُونُونَ إِذَا خَرَجْتُمْ مِنْ عِنْدِي كُنْتُمْ
 عَلَى حَالِكُمْ ذَلِكَ لَزَارَتْكُمْ الْمَلَائِكَةُ فِي بُيُوتِكُمْ
 وَ لَوْ لَمْ تُذْنِبُوا لَجَاءَ اللَّهُ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ كَيْ يُذْنِبُوا
 فَيَغْفِرَ لَهُمْ

(ت. وضعفه عن أبي هريرة)

RE. 357/2 (*Lev enneküm tekûnûne izâ haractüm min indî, küntüm alâ hâliküm zâlike*) “Eğer siz benim yanımdan çıktığınız zaman, şu hal üzere olmağa devam edebilmiş olsaydınız, benim yanındaki hale devam etmeğe muktedir

olabilseydiniz, onu sürdürebilseydiniz, muhafaza etmeğe muktedir olabilseydiniz, (ve zâret-kümü'l-melâiketü fî büyûtiküm) evlerinizde size melekler ziyarete gelirdi.

(Ve lev lem tüzribû) Eğer siz günah işlemeseydiniz, (lecâe'llâhu bi-halkın cedîd) Allah yeni bir halk yaratırdı, yeni insanlar yaratırdı, başka insanlar yaratırdı; (key yüznibû) günah işlesinler de, (feyagfire lehüm) o da onların günahlarını affetsin diye.”

Şimdi bu hadis-i şerifin birinci kısmını insan anlıyor. Tabii, Rasûlüllah SAS Seyyidü'l-evvelîne ve'l-âhirîn, geçmişlerin, geleceklerin efendisi. Kainât yüzü suyu hürmetine yaratılmış olan zât-ı celîl. Çok kıymetli. Yâni, kıymetini bizim sözlerle tarif edebilmemiz mümkün değil. Nur kaynağı, nur membaı... Yanına gitti mi, insan değişir. Manyetik sahasına girdiği zaman, ne yapacağını şaşırır.

Bilmiyorum, hacca giden kardeşlerim dikkat etmiş midir: İnsan tavaf ediyor, fırsat bulup da Kâbe'ye yaklaştığı zaman, sanki böyle elektrikli bir yere girmiş gibi bir şey oluyor insana, bir titreme, bir hal geliyor, gözlerinden yaşlar boşanıyor, kalbi bir yumuşuyor. Yaşlar dökülüyor yâni. Sevgi, sevinç, mânevî duygu yaşları...

Baktım, bende de oluyor. Benim kalbim katıca biraz. Öyle kolay kolay ağlamam, şey yapmam... Ama bende de oluyor. Bir kere daha denedim, bu sefer tecrübe için, gene oldu. Bir kere daha denedim, gene oldu. Orada mübareklik var. Kâbetu'llah, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin Beytullah'ı, yâni bir tesiri var.

Rasûlüllah Efendimiz de öyle. Yanına girdi mi insan, mümkün değil durmak. Değişiyor yâni, insan başka bir şey oluyor.

Peygamber SAS Efendimiz'i de tarif ederken sahabe-i kiram diyor ki:²

مَنْ رَأَاهُ بِدِيهَةٍ هَابَةٍ وَمَنْ خَالَطَهُ مَعْرِفَةً أَحَبَّهُ

يَقُولُ نَاعِيْتُهُ لَمْ أَرَ قَبْلَهُ وَلَا بَعْدَهُ مِثْلَهُ

(ت. ش. هب. عن علي)

(*Men raâhu bedîheten hâbehû*) “Ansızın gördü mü insan onu... Hiç görmemiş bir kimse Rasûlüllah’ın huzuruna birden geliverdi, giriverdi mi, birden gördü mü titreme tutardı onu. Çok kimse böyle Rasûlüllah’ın huzuruna girdiği zaman eli ayağı titremeğe başlardı. Heybeti tesiri altına alırdı. (*Ve men hàletehû ma’rifeten*) Ama, onunla sohbet ederek bir ahbablık, aşinâlık, meclislerine devam oldu mu, (*ehabbehû*) o heybet, o titreme, o korkma, o ürperme yerini bir engin muhabbete terk ederdi. Sevgi dolardı kişinin gönlüne. (*Yekûlû nâitühû*) Onu vasfedecek kimse şöyle vasfederdi: (*Lem era kablehû ve lâ ba’dehû mislehû*) ‘Ondan önce de, ondan sonra da, onun gibisini görmedim.’ derdi.” Başka türlü anlatmak mümkün değil. “Ne ondan önce, ne de ondan sonra emsâlini görmedim.” derdi.

² Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.599, no:3638; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V I, s.328, no:31805; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.148, no:1415; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.15; İbn-i Sa'd, *Tabakâtü'l-Kübrâ*, c.I, s.412; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.30, no:5699; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.III, s.262; Ebü'ş-Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiy*, C.I, s.90, no:84; Hz. Ali RA'dan.

Ashab-ı kirâm Rasûlüllah'ın yüzüne bakamazlardı ona olan iclâlinden. Abdullah ibn-i Amr ibni'l-Âs RA diyor ki:

“—Rasûlüllah'a olan hürmetimden, saygımdan, o derin duygulardan, doya doya yüzüne bakamadım. Bir kere şöyle doya doya yüzüne bakamadım.” diyor.

Herkes bakamazdı yüzüne Rasûlüllah Efendimiz'in. Mescide girdiği zaman bütün insanlar, başları önünde öyle dururlardı. Konuştuğu zaman, başlarının üstüne kuş konmuş da, kıpırdasalar kuş uçup kaçacakmış gibi dinlerlerdi Rasûlüllah Efendimiz'i. Herkes hayran, herkes mest... Sergerdân olmuş hepsi, öyle dururlardı. Ebû Bekr-i Sıddîk bakabilirdi, Ömerü'l-Fârûk bakabilirdi; *rıdvânu'llâhi aleyhim ecmaîn*... Tebessüm ederlerdi, o da onlara tebessüm buyururdu. Öyle bir zât-ı celîl...

Tabii, yanına girdi mi insan, mümkün mü, dünya silinir gözünden, ahiret ehli olur insan. Nurlara gark olur insan. Bu böyle.

İşte insan o hali muhafaza edemez. Dışarı çıktığı zaman, eh çoluk var çocuk var, “Hanımla çarşıdan ne alacağız, pazardan ne alınacak, evin ihtiyacı ne?” bilmem ne... Çoluk çocukla, “Oğlum ne istiyorsun?” bilmem ne, derken hani dünya meşguliyetle ri insanı sarar, o eski hal devam etmez. Devam etse, melekler gelir ziyaret eder insanı. Öyle yüksek bir zât olur insan, öyle kıymetli bir kimse olur.

“—Normal.” demiş oluyor Rasûlüllah Efendimiz. Yâni, “Kàdir olamazsınız o hali muhafaza etmeğe...”

Hiç Rasûlüllah’ın huzuru ile, meclisi ile dışarısı bir olur mu?

Mümkün mü? Arkasından da teselli için buyuruyor ki:

“—Merak etmeyin, Allah-u Teâlâ Hazretleri *Gaffâru’z-zünûb*, geniş mağfiret sahibi, lütfu, keremi çok... Eğer siz hiç günah işlememiş olsaydınız, günahsız, mâsum kimseler olsaydınız, Allah günah işleyen kullar da yaratırdı, başka halk yaratırdı, başka kimseler yaratırdı. Hata etsinler, hatalarını anlasınlar, boyun büküp göz-yaşı döksünler de, ‘Yâ Rabbi! Ben ettim, sen eyleme...’ desinler diye.”

Ben ettim anı ki, bana yaraşur;

*Sen eyle ânı ki, sana yaraşur.*³

³Sultan II. Bayezid’e (1447-1512) ait şiirin tamamı şöyle:

Hudâyâ! Hüdâlık sana yaraşur.

Nitekim gedâlık bana yaraşur.

Çün sensin, penâhı cihan halkının.

Kamudan sana iltica yaraşur.

Şah oldur kim, kulluğun etti senin.

Kulluğun olmayan şah gedâ yaraşur.

Şu baş kim sana secde eylemeye,

Şah ise zî rupâ yaraşur.

Şu dil kim, mârizi gamındır senin.

Ana zikrin ile şifâ yaraşur.

Gerçi kim isyanımız çokdurur,

“Ben işte aciz, nâçiz, zalim bir kul olarak bu hataları işledim. Ama sen Gaffâru’z-zünûb’sun, Ekremü’l-ekremîn’sin, Kâdı’l-hâcât’sın, hâcetler senin kapında biter, revâ olur. Her türlü lütuf, kerem sendedir. Sen de sana lâyıık olanı yaparsın. Affedersin, büyükler büyüğüsün!” demek yâni.

Allah başka bir halk getirirdi, onlar da günah işler, hata ederlerdi, Allah onları affederdi. Mağfireti yer bulacak, mağfire ti muhatap bulacak, mağfireti işleyecek, mağfireti görünecek... Afv u mağfireti...

Onun için, günah ehli insanlar, korkmayın!
Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki:

إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا

(:الزمر)

(Inna’llàhe yağfiru’z-zünûbe cemîâ) “Allah bütün günahları, hepsini affeder dilerse.” (Zümer: 53) E dilerse affeder, dilemezse affetmez. Diyor ki şerhte:

“—Eğer Allah-u Teâlâ Hazretleri cümle insanların hepsini, hiç istisnasız götürse, cehenneme atsa, azaplandırırsa zulmetmiş olmaz. Neden? Hepsi hak etmiştir. Boyunu geçmiştir herkesin işlediği suçların günahları.”

Sözümüz yine Rabbenâ yaraşur.

Ben ettim anı kim bana yaraşur.

Sen eyle anı kim sana yaraşur.

Şu gündeki hiç çaresi kalmaya

Ana çaresi Mustafa yaraşur.

Allah-u Teâlâ Hazretleri lütf u kereminden bağıslıyor zaten. Bedava yaşıyoruz yâni. Bedavadan yaşıyoruz. Bizim ettiğimiz hatalar, kusurlar affolunur şeyler miydi? Çouktur ama, Allah affediyor.

Bu sözün arkasından şimdi hiç birinizin hatırına geliyor mu ki:

“—Oh camiden çıktım mı, dosdoğru günah yerine...”

Öyle bir mânâ yok değil mi? “Madem Allah affediyormuş, gideyim!” dersen, o zaman helâk olursun. Allah, öyle inadına hareket edeni, çok fena durumlara düşürür. O mütevâzi kullar için, haddini bilen kullar için, boynunu büken kullar için...

“—Yâ Rabbi nefsim var, içimde bir nefis var, dışarıda bir düşman var, şeytan. Sonra şu dünya süslenmiş, bezenmiş, çepeçevre etrafımda kaynayıp duruyor. Çeşit çeşit tuzakları, hileleri var. Sana gelmek istiyorum ama, küçük bebeğin yürümesi gibi, yürümeği yeni öğrenen bir bebeğin karşı tarafa gitme si gibi, düşse kalka işte... Bu kadar yapabiliyorum, affet yâ Rabbi, kusuruma bakma!” diye tevazû ile iltica edeni affeder.

Yoksa günah işliyor, “Nasıl olsa affedecek!” gibi bir mantık, terbiyesizliktir. Allah da terbiyesizliği affetmez ve çok cezalandırır. Yâni, burada günahı teşvik gibi bir mânâyı kimse çıkarmasın. Günahkâr isek —ki hepimizin nice nice suçlarımız vardır— mahzun olmayın, ye’se düşmeyin, ümitsizliğe kapılmayın; Allah affeder.

بازآ بازآ، هر آنچه هستی بازآ!
گر کافر و گبر و بتپرستی بازآ!
این درگه ما درگه نومیدی نیست؛
صد بار اگر توبه شکستی بازآ!

*Bâz â bâz â, her ançi hestî bâz â!
Ger kâfir ü gebr u putperestî bâz â!
În dergeh-i mâ dergeh-i nevmîdî nist;
Sad bâr eger tevbe şikestî bâz â!*

Vaz geç, geri gel; ne olursan ol dön, geri gel!

*Kâfir de olsan, ateşperest de olsan, putperest
de olsan dön, bu hak yola gel!*

*Bu bizim dergâhımız ümitsizlik dergâhı değildir;
Yüz defa tevbeni bozmuş olsan bile dön, yine
gel!*

Bundan başka kapısı yok ki halkın. Sokak değil ki bu. Bir kapıyı çalar dilenci; oradan kimse bir şey vermezse, öteki kapıyı çalar... Oradan kimse bir şey vermezse, öteki kapıyı çalar. Sokak değil ki, tek kapı... Bârgâh-ı ilâhî, bârgâh-ı samedânî, bir tek kapı. Eğer o kapıda durup lütfa erersen, erersin. Koğulursan, gidecek başka kapı yok.

İbrâhim ibn-i Edhem Hazretleri diyor ki:

إِلٰهِي عَبْدُكَ الْعَاسِي أَتَاكَ

مُقِرًّا بِالذَّنْبِ فَقَدْ دَعَاكَ

(*İlâhî, abdûke'l-âsî etâkâ*) “Yâ Rabbi, şu âsî kulun kalktı, işte senin huzuruna geldi. (*Mukırran bi'z-zenbi fekad deâkâ*) Evet, hatasını biliyor, suçlu, günahlı... Onun için boynu bükük, mahcup ama, sana duâ eder bir vaziyette geldi yâ Rabbî!” diyor.

فَإِنْ تَغْفِرْ فَأَنْتَ أَهْلٌ لِّذَا كَا

وَإِنْ تَطْرُقْ وَمَنْ يَرْحَمُ سِوَا كَا

(*Fein tağfir, feente ehli lizâkâ*) “Eğer affedersen, sen Gaffârü’z- zünûb’sün, affedicisin yâ Rabbî; affedersin. (*Ve in tatrud, ve men yerham sivâkâ*) Yâ Rabbî, kapından kovarsan, ben nereye gideyim? Artık bana kim merhamet eder yâ Rabbî?”

“Affedersen, eh, sen affedicisin, bu sana yaraşır. Ya aksi olurda kapından koğarsan, yâ Rabbi senden başka beni kim affeder?” diyor şair. İbrâhim ibn-i Edhem demiş derler bu sözü. Yâni, koğarsa yandık.

“—Defol kapımdan, alçak! Ben sana o kadar nimetleri ihsân eyledim, sen küfreyledin. Ben sana o kadar lütfeyledim, sen zulmeyledin. Defol!” derse, gidecek kapı yok.

Mahvoldu insan. Helâk olur, mahvolur. Ama öyle yapmıyor işte. Zulmedici değil. *Erhamü’r-râhimîn*, merhametlilerin en merhametlisi. *Ekremü’l-ekremîn*, kerem sahiplerinin, cömertlerin en cömerdi. *Gaffârü’z-zünûb*, günahları çok çok bağışlayı bağışlayıverici. *Settârü’l-uyûb* ayıpları örtü örtüverici.

*Adın senin Gaffâr iken, ayb örtücü Settâr iken;
Kime gidem sen var iken, cürmüm ile geldim
sana!*⁴

Böyle diyeceğiz. Yâni büyükler böyle demiş. Edeb bu... Başka çaresi yok. Tevbe istiğfâr edip, boyun bükeceğiz.

“—Yâ Rabbi! Kapında duruyorum. Bir gedây-ı bî-ser upâ; elsiz ayaksız, mecalsiz dermansız, ihsâna muhtaç bir dilenci gibi geldik kapına...” diyeceğiz, yalvaracağız, yakaracağız.

⁴Şeyh Ahmed Kuddûsî'ye (1769-1849) ait şiirin tamamı şöyle:

*Ey rahmeti bol padişah, cürmüm ile geldim sana!
Ben eyledim hadsiz günah, cürmüm ile geldim sana!*

*Hadden tecavüz eyledim, deryâ-yı zenbi boyladım
Ma'lûm sana ben neyledim, cürmüm ile geldim sana!*

*Senden utanmadım hemân, ettim hatâ gizli ayân
Vurma yüzüme el-amân, cürmüm ile geldim sana!*

*Aslım çü bir katre menî, halk eyledin andan beni
Aslım denî, fer'im denî, cürmüm ile geldim sana!*

*Gerçi kesel fısk u fücur, ayb u zelev çok hem kusur;
Lâkin senin adın Gafûr, cürmüm ile geldim sana!*

*Zenbim ile doldu cihan, sana ayân zâhir nihân;
Ey lütfu bî-had Müsteân, cürmüm ile geldim sana!*

*Adın senin Gaffâr iken, ayb örtücü Settâr iken
Kime gidem sen var iken, cürmüm ile geldim sana!*

*Hiç sana kulluk etmedim, râh-ı rızâna gitmedim;
Hem buyruğunu tutmadım, cürmüm ile geldim sana!*

*Bin kerre bin ey padişah, etsem dahi böyle günah;
Lâ taknetü yeter penah, cürmüm ile geldim sana!*

*İsyanda Kuddûsî şedîd, kullukta bir battal pelid;
Der kesmeyip senden ümîd, cürmüm ile geldim sana!*

Ama nimetlerin kadrini bilirsek, şükürünü edersek... Nice kullar vardır ki, kimisi de dua makamında değil de, naz makamında... Nice kullar da var, “Yâ Rabbi, şu Ümmet-i Muhammed’i affetmezsen olmaz!” diye, nice başka derece almış kullar da oluyor.

b. Meleklerle Musafaha

Geçelim öteki hadis-i şerife. Bu da bu bahsettiğimiz konunun benzeri bir hadis-i şerif. Bunu da Enes RA rivâyet eylemiş. Onun da râvî zincirindeki şahısların hepsi güvenilir kimseler bunu da teberrüken okuyup mânâsını verip geçiverelim:

لَوْ أَنَّكُمْ إِذَا خَرَجْتُمْ مِنْ عِنْدِي تَكُونُونَ عَلَى
الْحَالِ الَّذِي تَكُونُونَ عَلَيْهِ لَصَافَحْتُكُمْ الْمَلَائِكَةُ
بِطُرُقِ الْمَدِينَةِ

(ع. عن أنس)

RE. 357/3 (*Lev enneküm izâ haractüm min indî, tekûnûne ale’l-hâli’llezî, tekûnûne aleyhi lesâfehatkümü’l-melâiketü bi-turûki’l-medîneh.*) “Eğer siz benim yanımdan çıktığınız zaman, şu anda olduğunuz hal üzere kalabilseydiniz, Medine’nin sokaklarında melekler gelip elinizi musafaha ederdi. Ayan beyan görünürdü size de elinizi tutup musafaha ederlerdi.

‘—Ey mübarek mü’min, uzat elini de musafaha edeyim!’ diye ...

Öyle olurdu.” diyor.

Burada da böyle, “Medine’nin sokaklarında melekler musafaha ederdi.” diye belirtmiş. Burada yalnız diyor ki şârih, yâni Gümüşhanevî Hocamız izahında diyor ki:⁵

أَيُّ مُصَاحَفَةٍ مُعَايِنَةٌ فَالْمَلَائِكَةُ يُصَافِحُونَ

أَهْلَ الذِّكْرِ سَاعَةً فَسَاعَةً

(*Ey musàhafetü muàyeneh*) “Gözle görünür musafaha... İnsanın insanın elini tutup da el sıkışması gibi görünürdü. Zira, (*fe’l-melâiketü yusàfihüne ehle’z-zikri sâaten fesâah*) zaten ehl-i zikirle melekler zaman zaman musafaha ederler. Hiç görülmez bir şey değil. Zikir erbâbıyla zaten melekler gelip gelip musafaha ederler zaman zaman... Bu hadis-i şerifte bahsedilen, gözle görünür, insanın insanı el tutup sıkması gibi olandır.” diye izah veriyor.

Demek ki insan ehl-i zikir oldu mu, zikir erbâbı oldu mu, ozaman zaten nelere eriyormuş insan.

“—E hocam, yâni Hû mu çekelim?”

Aman herkesin ödü patlıyor. Yâhu, Allah demekle ne olur? Allah, Allah diyorsun, dinimizin emri. Namazı bitiriyorsun, *Sübhàna’llàh*, *Sübhàna’llàh* diyorsun, *El-hamdü li’llâh*, *El-hamdü li’llâh* diyorsun... Otuz üç defa *Allàhu ekber*, *Allàhu ekber* diyorsun... *Lâ ilàhe illa’llàh* diyorsun. Ne olacak? Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin emri zikretmek.

⁵ Gümüşhanevî, *Levâmiü’l-Ukûl*, c.III, s.710.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا
وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا

(الأحزاب: ٤١ - ٤٢)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'zküru'llàhe zikren kesîrâ*) “Ey iman edenler! Allah-u Teâlâ Hazretleri’ni çok zikir ile zikreleyin! (Ve *sebbihûhu bükraten ve esîlâ.*) Sabah akşam onu tesbih eyleyin!” (Ahzâb, 33/41-42)

Peygamber Efendimiz’e sormuşlar:

“—Amellerin en üstünü nedir, hangisidir yâ Rasûlallah?”

Herkes bir şey işliyor ya... Çeşme mi yaptırayım, han mı yaptırayım, hamam mı yaptırayım, yardım mı edeyim bir arkadaşıma, hizmet mi edeyim, kitap mı okuyayım, Kur’an mı okuyayım? “En hayırlısı hangisidir?” diye sormuşlar. Bunları saymamışlar ama, ben izah olsun diye söylüyorum.

Peygamber SAS Efendimiz de, en hayırlı amelin Allah’ızikretmek olduğunu buyurmuştur.

Demişler ki:

“—Yâ Rasûlallah, cihaddan, harb etmekten de mi üstün?”

“—Evet harb etmekten de üstün. Sen kılıcını alıp düşmanın karşısına çıkarsın, ona kılıç çalarsın, o sana kılıç çalar... O durumdan da üstün.”

Zikrullah çok önemli! Neden? Hayatın gayesi olan ma’rifetullah zikrullahla olur da onun için.

“—Bu hayatımızın gayesi ne? Neden geldin dünyaya? Bu yaşa gelmişiz. Saçımızı sakalımızı ağartmağa başlatmışız. Niye geldik bu dünyaya?”

Bu hayata gelmekten gâye, şu kâinâtın sahibini bilip, bulup, ona kulluk etmek. Gaye o... Onu bilmek, ma’rifetullah; onu sevebilmek, onu tanıyabilmek... Gaye o.

Nasıl olacak? Zikredersen olur. Zikredince olur. Zikirle oluyor.

İşte o zaman melekler gelir, musafaha da eder diyor.

c. Yağmuru Yıldızdan Bilmek

لَوْ أَمْسَكَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الْمَطَرَ عَنْ عِبَادِهِ خَمْسَ
سِنِينَ ثُمَّ أَرْسَلَهُ لِأَصْبَحَتْ طَائِفَةٌ مِنَ النَّاسِ
كَافِرِينَ يَقُولُونَ سُقِينَا بِنَوْءِ الْمَجْدَحِ

(الدارمی، حم. ن. ع. حب. ض. عن أبي سعيد)

RE. 357/4 (*Lev emseka'llàhu azze ve celle'l-matara an ibâdihî hamse sinîn, sümme erselehû, leasbaha't-tâifetün mine'n-nâsi kâfirîn, yekûlûne: Sukînâ bi-nev'i'l-micdeh.*)

Bu da yağmurla ilgili bir hadis-i şerif. Yağmuru kim yağıdırıyor?

“—İşte hocam sular buharlaşıyor, rüzgâr sürüklüyor. Hava şartları müsait olunca, soğuyunca, havadaki su buharı yoğunlaşıyor, aşağıya yağmur olarak düşüyor...”

Anladım, şekil bu. Bunu anladık tamam. Kim yağıdırıyor? Bazen ben Ankara'da Esenboğa'da bakıyorum yağmur yok, şehri sel götürmüş. Niye oraya yağıyor, öbür tarafa yağmıyor. Neden bir tarlaya geliyor, öteki tarlaya gelmiyor? Neden bazı yerde yağmursuzluktan insanlar kırılıyor, toprak çatır çatır çatlıyor ? Nereye, niçin, nasıl, kim yağıdırıyor?

Allah CC, Allah-u Teâlâ Hazretleri. Neden? Senin o Fizik dediğin, Kimya dediğin, Biyoloji dediğin her kanunu koyan o. Şu kâinâtın sahibi o ve mu-tasarrıfı o. Yâni, şu kâinat dönüyor ya, çalışıyor ya tıklar tıklar, işliyor ya, işleten o. Eğer Allah-u Teâlâ Hazretleri hıfzetmese, kim tutabilir? Şu gökleri kim tutabilir, şu yıldızları kim tutabilir? Şu dünyayı kim döndürebilir, kim çevirebilir?

(Ve lein zâletâ in emsekehümâ min ehadin min ba'dih) Bu yerle gök yıkılmağa başlasa kim tutacak, çatlamasını kim önleyecek? Kimse önleyemez. Allah-u Teâlâ Hazretleri hıfzediyor. Nasıl? Güç, kuvvet, kudret, ilim, irade, her şey onda da ondan... Her şey ondan... Güç sahibi. Bir şeyin olmasını dilediği zaman ol diyor, oluyor. Olma derse olmuyor.

“—Hocam, ben de bazı şeyler yapabiliyorum.”

Yapabiliyorsun ama, onun müsaadesiyle yapıyorsun. Felçli adam niye kolunu kıpırdatamıyor, söyle bakalım? O istemiyor mu kolunu kıpırdatmak?

“—Kıpırdatamıyor hocam işte, o felç olmuş.”

Bak, demek ki yapamıyor istediğini. Allah-u Teâlâ Hazretleri dilerse yaptırır, dilemezse yaptırmaz.

Dilerse yağmuru yağdırır, dilemezse yağdırmaz. İnsanlar zekâtı vermezler, cimrilik yaparlarsa Allah kıtlık verir, ceza verir, yağdırmaz. Dilerse yağdırır, tufan alır etrafı... Her şey hikmetle, her şeyi yerli yerince. Yâni biraz izah olursa sana, “Tamam, ne iyi olmuş, tam yerli yerince!” dersin.

“—Yâ Rabbi! Bana hikmetini göster.” demiş eski peygamberlerden birisi.

“—Olur, sana hikmetimi göstereyim. Çık şu çeşmenin üstündeki ağacın dalları arasına saklan, aşağıya bak!” buyurmuş Allah-u Teâlâ Hazretleri.

Çıkmış o peygamber, dallardan aşağıya, çeşmeye bakıyor.

Atlının birisi gelmiş, çeşmeden su içmiş, oturmuş. Hayvanını sulamış, yüzünü gözünü yıkamış, terini akıtmış, gitmiş... Ama giderken, çeşmenin baş tarafında kesesini bırakmış. Altın ke sesi. Hani böyle şey yaparken, orada kalmış.

Biraz sonra bir başka adam gelmiş. O da elini yüzünü yıkamış filan derken, keseyi görmüş, almış. Yallah gitmiş başka tarafa...

Biraz sonra bir başka adam gelmiş, o da orada elini yüzünü yıkarken, birinci atlı koştura koştura çeşmenin başına dönmüş, gelmiş. O üçüncü şahsa diyor ki:

“—Ver benim altınımı! Altın dolu kesemi ver bana!”

“—Ne kesesi? Haberim yok...”

“—Saklama! Sakladın değil mi, saklama, öldürürüm seni.”

“—Yâ haberim yok!”

“—Hayır o keseyi sen aldın. Çünkü yoldan gerisin geriye geldim. Senden başka hiç kimse geçmedi. Yâni benim arkamdan bir kimse gelseydi yolda, onun yakasına yapışacaktım. Hiç kimse geçmedi. Sensin burada işte. Az önce buradan ayrılmıştım, döndüm sensin. Ver!”

“—Vermem, yok.”

“—Var!” derken kavga gürültü... Vuruyor adama, deviriyor, gidiyor.

Peygamber yukarıda, bakıyor tabii. Diyor ki:

“—Yâ Rabbi! Hiç anlayamadım hikmetlerini. Hani hikmeti anlamak için ağacın üstüne çıkmıştım ama, hiç bir şey anlayamadım. Keseyi düşüren bu, alan ikinci şahıs, yerde yatan üçüncü şahıs...”

Diyor ki:

“—Ey peygamberim! Bu birinci adamın ikinci adama o kadar borcu vardı. Gasbetmişti, zulmetmişti, almıştı, vermiyordu. O yerine gitti. Bu üçüncü adamgilin de, birinci adamgile bir kısas borcu vardı. O da onların ailesinden birisini öldürmüştü, hak etmişti de şimdi cezasını çekiyor.”

“—Haa, anladım yâ Rabbi!” diyor.

Her şeyi böyledir Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin. Her şeyi hikmetlidir. Bak dikkat et! Hikmet denilen şeye bundan sonra biraz bak! Hadiselerin içinde başına gelen, yaptığın, ettiğin, sabahleyin

yaptığın işe bak, akşam başına gelene bak, gündüz başına gelene bak! Söylediğin söze bak, karşılığına bak! Yaptığın ibadete bak, karşılığına bak! O zaman hikmetleri, sen de yavaş yavaş görmeğe başlarsın. Haa, tamam dersin, kâinatın ne kadar muntazam çalıştığını, intizamsız gibi görünen şeylerin bile ne kadar yerli yerinde olduğunu o zaman anlarsın.

Şimdi hadis-i şerife dönüyoruz bu izahtan sonra:

(Lev emseka'llàhu azze ve celle) “Eğer Allah-u Teâlâ Hazretleri yağmuru kullarından beş sene esirgese, yağdırmasa, tutsa yağmuru, beş sene yağmur yağdırmasa; *(sümme erselehû)* ondan sonra gönderse, *(leasbaha't-tâifetün mine'n-nâsi kâfirîn)* gene insanlardan bir grup, bir taife kâfir olurlar da, derler ki: *(Sukînâ bi-nev'i'l-micdah)* ‘Şu üç tane yıldız var ya, filanca burçtaki şu isimli üç tane yıldız, onların hürmetine bize yağdırıldı bu yağmur, yağmur ondan indi.’ derler.”

Bu hadis-i şerifin izahında deniliyor ki: Eski Araplarda bir inanış varmış. Yağmuru gökteki bu *nev'ü'l-micdah* denilen, üç yıldızdan müteşekkil bir takımyıldızı yağdırıyor sanırlarmış eski cahiliye devri Arapları. *Micdah* da böyle tahta çekiç gibi bir alet ... Buğdayı dövüp dövüp de, yenilecek hale getirirlermiş onunla, böyle tak tak tak dövüp... Ona benzediği için, üç kollu olduğu için, üç yıldız da öyle duruyor orada diye ona *micdah* denmiş. O yıldızlar yağdırdı der diyor insanların bir kısmı.

Allah Allah... Bak sen şu cahiliye Araplarına ki, yıldızda da bir şey var sanıyorlar da, yağmuru da yıldızdan biliyorlar. Tüh, ne kadar cahillermiş değil mi?

“—Evet cahiller hocam.”

Peki gazetelerdeki yıldız fallarına ne buyurursunuz? Ad am — veya kadın— sabahleyin hemen gazetenin yıldız falı sayfasını açıyor. Benim burcum esed burcu, aslan burcu, kova burcu, ikizler burcu... Bakalım benim bugün başıma ne gelecekmiş? Üç tane misafir gelecek, eline bir para geçecek, şöyle bir üzüntüye uğrayacaksın... “Tamam, dediği gibi de çıktı.” derse, yandı şap gibi! Yıldızları tasdik etti mi, öyle falı tasdik etti mi, yandı şap gibi... Öyle şey yok! Her şey Allah’tandır. *Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâhi’l-aliyyi’l-azîm!*

Eski ümmetleri ayıplıyoruz da, bak kendimizde de ne kadar yaygın kusurlar var. Hani bizim şu ilericiler, şeyciler, gericilikle filan uğraşan adamlar? Hani bâtil inançlarla, hurafelerle uğraşanlar neredeler? Hani bak yıldızlardan medet umuyorlar adamlar. Yıldızların insanın misafiriyle, şeyiyle ilgisi olur mu? Başına gelecek üzüntülü, sevinçli şeyle ilgisi olur mu? Ona hiç kimse gık demiyor.

Demek ki, buradan bir şey daha benim hatırıma geliyor ki, biz etrafımızdaki şeyleri de alışkanlıkla görmeden geçiyoruz. Her şeyi aklın mantığın süzgecinden geçireceğiz. Yaptığımız işe, İslâm’a uygun mu değil mi diye bakacağız. Her şey Allah’tan! Öyle şey olur mu, yıldızın ne hükmü var?

Eskiden böyle inanırlarmış da bak Peygamber Efendimiz 1400 sene önce, o zaman fizik, kimya, coğrafya, matematik vs. filan yok. Çöl... Kum... Dere tepe böyle bir sürü kum, veya çatır çatır volkanik kaya arasında yetişmiş bir inci tanesi Rasûlüllah SAS Efendimiz. Bak o söylüyor 1400 sene önce. 1400 sene sonra da 20. Yüzyılın münevverleri, mühendisleri vs.leri hâlâ yıldız falından meded umuyor.

(Leasbaha't-tâifetün mine'n-nâsi kâfirîn)
“İnsanlardan bir tâife gene kâfir olurlardı da, şu yıldızlar bize bu yağmuru gönd erdi derlerdi.”

Niye beş sene dedi? “Eğer yıldızları yağdırsaydı...” demek istiyor Rasûlüllah Efendimiz, mantıkî muhakeme yapıyor ashabını irşâd etmek için. “Eğer yıldızlar yağdırıyor olsaydı, beş senede onlar gene oradaydı. Niye o zaman yağdırmadı beş sene boyunca? Mantıkî değil!” demek istiyor.

Bizim dinimiz tamamen, her şeyi itibariyle böyle akla, mantığa muvafıktır, ilme, irfâna destektir. Hatta, ilimden, irfândan önde gider bizim dinimiz de, ilim ve irfân da arkasından böyle tevâzû ile gelir.

Bunu kim söylüyor? Fransız profesörü söylüyor. “Bizim ilimlerimiz Kur’an’ı arkasından takip ediyor.” diyor. Ben methetsem, “Hoca sen hocasın zaten, müslümansın, taraf tutuyorsun.” derler. Fransız profesörü söylüyor. “1400 yıl önce bulduğu şeyleri biz 1400 sene sonra buluyoruz.” diyor, “Arkasından gidiyoruz Kur’an-ı Kerim’in.” diyor. “O önder, o lider, biz onun peşinden gidiyoruz.” diyor Fransız.

“—E hocam, bize de hani Kur’an-ı Kerim gericilik mericilik, çöl kanunu filan diye öğretiyorlardı, söylüyorlardı bazen...”

Eh gözünü açan kazanır. Bak biz asırlardır Irak’a, Suriye’ye, Arabistan’a hakim olmuşuz... Ben tarih kitaplarında okurdum:

“—Hicrî 654 senesinde Hicaz’da bir büyük ateş zuhur etti, her tarafı aydınlattı, günlerce sürdü.”

Tarih kitabı böyle yazar. Cevdet Paşa tarihine bakın. Yâni, onlar da Arap tarihlerinden naklettikleri için, oralarda da vardır. Şu tarihte böyle ateş çıktı, filanca tarihte böyle ateş çıktı...

Ne der insan? “Amma da atmış tarihçi!” der, değil mi? Üç gün, beş gün çölden ateş çıkmış, üç gün, beş gün devam etmiş her tarafı aydınlattmış. Bilmem hangi kasabadan bilmem hangi kasabaya kadar görülmüş...

“—Amma da hurafe! Ne kadar uydurmuş!”

Sen hurafe diyorsun, İngiliz, Fransız, Alman onu okuduğu zaman gözü açılıyor, düşünüyor:

“—Bu adam alim adam, boş yere söylemez. Bu büyük bir tarihçi...” diyor.

O bizden iyi ölçüyor bizim alimlerimizi. Biz bilmeyiz. Kim ne demiş bizim haberimiz yok. Uymuşuz çünkü, unutmuşuz. Müslümanız dedik mi, böbürlenmekten kimse yanımıza yanaşamıyor ama, ne İslâm’ı biliyoruz, ne kültürümüzü biliyoruz, ne tarihimizi biliyoruz, ne tarihimizde bizim yüzümüzü ağartacak, göğsümüzü kabartacak şeyler var, onlardan haberdârız... Bir şeyden haberimiz yok.

O diyor ki:

“—Bu tarihçi ciddi bir alim. Durup dururken bunu yazmaz. Nedir acaba?”

Gidiyor, bakıyor, inceliyor inceliyor, buluyor adam. Petrol var, tabii gaz var... Bir zelzele olmuş, ondan sonra çıkmış ateş. De mek ki birisi oradan ateş yakmak istedi, yer fayından, zelzele kırığından aşağıdan petrolün tabii gazı yukarıya sızdı, üç gün, be ş gün devam etti. Yâni mesele bu. İnceliyor, petrolü buluyor. Ondan sonra da:

“—Osmanlılardan bu ülkeleri nasıl ayırırız acaba, ne yapalım, ne edelim? Buraları almamız lâzım! Dünyanın hazineleri var bu çöllerin altında... Osmanlılardan alalım. Nasıl alalım? Dışardan alamayız.

*Girmeden tefrika bir millete, düşman giremez;
Toplu vurdukça yürekler, onu top sindiremez.*

Yürekler toplu oldu mu, hepsi birden, bir gönül birliği içinde beraberce oldu mu, top sindiremez onu. Topun üstüne yürürsün, topu ateşleyecek adam ateşlemeğe fırsat bulamadan kaçır gider veyahut üç tanesi ölür. Ama ötekiler topu elde eder, bayrağı diker. Toplu vurdukça yürekler, onu top sindiremez.

“—Ne yapalım? Tefrika çıkartalım! Bulalım içlerinden casuslar, bulalım içlerinden ajanlar, biraz ceplerine para verelim, ayyaşları kandıralım, sarhoşları kandıralım, birbirine düşürelim, vurduralım, kırdıralım! Güzel, cafcıflı laflar da buluruz, söyleriz, tamam birbirlerine düşman olurlar.” dediler.

Ben bunu kısaca karikatürize ederek anlatıyorum size ama, öyle parçalandı koca imparatorluk. Koca imparatorluk, emsalsiz bir devlet... Bugün elimizde olsa... Belgrat'tan kalkacaksınız, Hicaz'a kendi toprakların içinde gideceksin. İster Yunan adaları dediğimiz yerlere git, Ege... Ne güzel! Koy, körfez, ada, yarımada... Dantel gibi her tarafı işlenmiş. Çamlık... Fevkalâde güzel yerler. Tâ Atlas Okyanusu'na kadar bizim. Tunus, Cezâyir, Fas, Libya, Mısır, Süveyş kanalı, Kızıldeniz... Sudan'a kadar bizim. Sudan'a kadar. Düşünebiliyor musun? Akdeniz bir Türk gölü.

Neler kaçırmışız yâni. Neden kaçırmışız? Düşman bizi ilk önce yenememiş, içimize tefrika düşürmüştü, ondan sonra başarı kazanmış.

Dün akşam bir nikâha gittik de bir şey anlattılar, orada yaşlılar anlattı, yaşlı kimseler vardı. Abdülhamid tahttan indirilmiş... Tahttan indirilince Sirkeci garından Selanik'e gönderilecek. demiş ki:

“—Birkaç söz söylemek istiyorum şu toplanan insanlara.” Kimisi demiş ki:

“—Konuşmayın!” Kimisi de demiş ki:

“—Yâ bu otuz üç sene memleketi idare etmiş, idareciydi. Bakalım belki tarihi birkaç söz söyler. Müsaade edelim, söylesin.”

“—Peki, konuş.” demişler.

Cebinden bir beyaz mendil çıkartmış, cart cart, cart cart yırtmış parça parça...

“—Gàye ben değilim. Benim arkamda millet, devlet böyle parça parça parçalanacak hatırınızda olsun! Allah bu milleti korusun...” demiş, gitmiş trene.

Bak mendil parçalıyor hatırda iyi kalsın diye. Mendili parça parça parçalamış.

Abdülhamid’den sonra ne oldu? Bizim dediğimiz yerlere şimdi bizim diyemiyoruz. Yâni silmişiz defterden, hatırımızda değil. Oradaki candaşlarımızı da unutmuşuz. Canımız, ciğerimiz, akrabamız... Kimimiz Boşnak, kimimiz bilmem ne, kimimiz Çerkez, kimimiz... Hepimiz bir yerden göçmüş gelmişiz.

Gene dün akşam anlattılar, gözlerim yaşardı. Kafkasya’dan 93 muhacirleri gelirken demişler ki:

“—Hah, şimdi Osmanlı topraklarına girdik.” İnmiş atından, yere secde etmiş. “Burası mübarek toprak! Burası Osmanlı toprağı” demiş, secde etmiş, toprağı öpmüş.

Şu toprak sevgisine bakın, şu vatan anlayışına bakın, şu sevgiye bakın, şu hürmete bakın! Böyleydi... Neleri kaybettik biz de, şimdi hiç bir şeyden haberimiz yok.

Hepimizin münevverliği gazete münevverliği... Gazete sayfalarında, günlük... O kadar. Eskiyi hiç ne bilen var, ne düşünen var, ne de yüreği yanan var. Bir tutturmuşuz birbirimize sen o partidensin, ben o partidenim, sen şu fikirdesin, ben bu fikirdeyim. Senin sakalın, benim saçım, senin bıyığın, benim bıyığım... Senin bıyığın aşığı sarkık, ötekisi yukarı dikik, berikisi badem bıyık, ötekisi bilmem ne...

“—Vay sen öyle bıyık mı bırakırsın, gel bakalım!”

Ne oluyorsun? Bu memleketin evladınız işte. Hepimiz şehid torunlarıyız. Hepimiz mazlumuz. Hepimizin ailesinde bir yürek yarası vardır, bir kan izi vardır duvarımızda, canımızda yeni kapanmış yara vardır... Ne diye birbirimizi yiyoruz? Ne var yâni bu topraklar hepimizin işte. Muhafaza edebilirsek ne mutlu! Ya muhafaza edemezsek?

“—Bir zamanlar İstanbul gibi şehir de bizim imiş. Yâ ne güzel bir şehirmiş... Tâ Karadeniz'den Marmara'ya kadar böyle nehir gibi bir şey ama, çok geniş bir su akarmış, Boğaz derlermiş.” filan diye, masal gibi anlatırlarsa torunlarımız, ne olacak halimiz? Bir Çamlıca'sı varmış, bir Emirgân'ı varmış derler dedeler, anlatırlar derlerse ne yapacağız? Bizim memleket.

Ne oluyoruz yâni birbirimize. Sen sakallısın, ben başörtülüymüm, sen şöylesin, ben böyleyim... Ne oluyor? Uyanalım, kendimize gelelim. Atı alan Üsküdar'ı geçti, gidiyor. Çalıp çırpıp gidiyorlar memleketimizin tarihi zenginliklerini, kültür mirasını, yazma eserlerimizi... Her şeyimizi götürüyorlar. Biz hâlâ birbirimizle dalaşalım. Nasreddin Hoca'nın yorganı gibi. Yorgan gitti ama, kavgamız bitmedi bizim. Yorgan gitti, kavgamız bitmedi. Allah akıl fikir versin. İnsan düşünür kardeşine bir şey yapacağı zaman.

Eskilerden birisinin yanında... Eski dediğim, yâni ârif, kâmil kimselerden birisi. Yanında birisi bir müslümanı çekiştirmeğe kalkmış:

“—Hani filanca Ali Efendi, Veli Efendi filan var ya, şöyle kö tü, böyle kötü...” demek istemiş.

Ne denir böyle olmayan bir kimsenin hakkında konuşmağa? Gıybet denir. Dinimizde günah. Yok böyle bir şey. Mecliste olmayan kimsenin aleyhinde söz söylenmez. Erkeksen yüzüne karşı söylersin:

“—Ben sende şu kusuru görüyorum...”

Hatta yalnız söylemek daha iyi... Yalnızca bir kenara git; “Se n sende şöyle bir kusur görüyorum, düzeltmen mümkünse düzelt! İzahı varsa, izah et. Ben kendim düzelteyim.” gibi bir şey söylemesi lâzım insanın.

Aleyhinde konuşmağa başlayınca, o kâmil zât demiş ki:

“—Dur, bir şey soracağım.” filan... Durmuş tabii.

“—Sen Hindistan’a cihada gittin mi gazaya?”

“—Gitmedim.”

“—Çin’e gazaya gittin mi?”

“—Oraya da gitmedim.”

“—Rum’a gazaya gittin mi?”

“—Hayır, o tarafları hiç bilmem.”

“—E Afrika’ya gazaya gittin mi?”

“—Oralara da gitmedim.”

“—Emübarek! Çin’in, Hind’in, Rum’un, Afrika’nın, Avrupa’nın kâfirleri senden emniyette, rahatta, sen müslüman kardeşinden ne istiyorsun?” demiş.

“Ne istiyorsun müslüman kardeşinden. Eğer babayığitliğin varsa, canın tezse, duramıyorsan, avucun kaşınıyorsa, yumruğun kaşınıyorsa, ille bir şeyler yapmak istiyorsan, buyur, cümle cihan halkı düşmanımız...”

Türk Hava Yolları'nın bürosuna bomba attılar, elçimizi öldürdüler, şöyle oldu, böyle oldu. Buyur meydan geniş. Bak ne kadar büyük dünya. Türkiye küçücük bir yer kaldı zaten. Kırpa kırpa şöyle haritada küçücük bir yer. Geniş dünya. Ne oluyor birbirimize bilmem ki. Allah akıl fikir versin!

d. Az Gülüp Çok Ağlamak

Bu hadis-i şerif de biraz, tüyleri diken diken edici bir hadis-i şeriftir. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:⁶

⁶ Buhârî, *Sahîh*, c.IV, s.1689, no:4345; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.320, no:426; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.556, no:2312; Neseî, *Sünen*, c.III, s.83, no:1363; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.154, no:12591; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.109, no:5792; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.396, no:2735; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V, s.418, no:3105; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.2379, no:6120; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.312, no:8109; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.556, no:2313; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V II, s.247, no:7005; Semüretü'bnü Cündeb RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.182, no:10393; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Buhârî, *Sahîh*, c.IV, s.159, no:986; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.324, no:1395; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.98, no:2446; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.301, no:8251; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.127, no:30895; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.154, no:2096; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.397, no:17707; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XV III, s.117, no:19006.

لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَعْلَمُ لَضَحِكْتُمْ قَلِيلًا

وَلَبَكَيْتُمْ كَثِيرًا

(حم. م. خ. ت. ن. ه. حب. ق. عن أنس؛ حم. خ. ت. عن أبي هريرة؛ كر. حب. عن سمرة؛ كر. عن أبي

(الدرداء)

RE. 357/5 (*Lev ta'lemûne mâ a'lemü, ledahiktüm kalîlen, ve lebekeytüm kesîrâ.*)
“Benim bildiğimi siz bileydiniz, benim bildiğim şeyleri siz bilmiş olsaydınız, muhakkak ki az güler, çok ağlardınız. Gülmeğe mecaliniz olmazdı, işiniz gücünüz ağlamak olurdu. Gülemezsiniz öyle kolay kolay, çok ağlardınız.”

Bu ne demek? Diyoruz ya hepimiz, (*âmentü bi'llâh*) Allah'a imanımız var diyoruz, ahiret var diyoruz hepimiz, ahirete imanımız var. Yâni biz ölünce insanın mahvolup yok olduğu kanaatinde değiliz. Ahiret var. Hayatın şekli değişiyor.

وَنُنْشِئْكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ

(الواقعة: ٦١)

(*Ve nünşieküm fî mâ lâ ta'lemûn*) [Sizi bilmediğiniz bir âlemde tekrar var edelim diye, ölümü takdir ettik.] (Vâkıa, 56/61) buyruluyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi bilmediğimiz başka bir çeşit hilkat ile, bir başka ikinci hayata getirecek. İmanımız var.

Var ama, bunun arkasında neler yatıyor biliyor musun? Allah- u Teâlâ Hazretleri'nin intikamı da var orada:

وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ

(آل عمران: ٤)

(*Va'llàhu azîzün zü'ntikàm*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri mutlak izzet sahibidir, mutlak galiptir, hükmü hakimdir ve intikam sahibidir.” (Âl-i İmrân, 3/4)

Sanır mısın ki, bu yapılan zulümler geride kalacak, boş kalacak? İntikamı var Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin... Şöyle bir yakaladı mı, paçayı kurtarmak mümkün değil. Gitti insan.

O intikam, o azap nasıl acaba? Eh insanlar mâlûm, hani engizisyonlar falan kurmuş Avrupalılar, çarklar marklar... İnsanın ellerini bir tarafa bağlıyorlar, ayaklarını bir tarafa bağlıyorlar, çarkı çeviriyorlar, çatır çatır kemikleri ayrılıyor. Şişleri kızdırıyorlar, gözüne sokuyor, kulağına sokuyor, bilmem ne filan... İşkence. İnsanların düşünebildiği işkence türleri... Ama Allah-u Teâlâ Hazretleri bir intikam almak istedi mi, ne olacak kim bilir cehennemde? Neler olacak kim bilir?

Sonra, ne hesap olacak! Ne ince hesap olacak ahirette... Bu amel defterleri açılacak, herkesin gün gün, an an, saat saat yaptıkları cümle işler sorulacak. Kendisine bunu niye böyle yaptın, bu niye böyle oldu diye sorulacak.

Bunu insanoğulları düşününce, gülmeye mecali kalmaz. Şimdi düşünmediğimizden gülüyoruz.

Benim rahmetli ninem öksüz büyümüş. Geceleyin bir karanlık odada yatarmış çocukken... Kendisi anlatırdı bize. Allah rahmet eylesin cümle geçmişlerimize...

“—Gündüz çocuklarla oynayıp dururken, akşam yatacağım oda aklıma gelince, bir köşeye oturuverirdim.” derdi.

Karanlık odada korkarmış zavallıcık... Bir şey de diyemezmiş. Öksüz, kimsesi yok.. Karanlık odada cinden, periden, şundan bundan korkarmış. O korkudan dolayı hatırına geliverdi mi akşam yatacağı yer, otururmuş bir kenara... Arkadaşları gelirlermiş:

“—Yâ kalksana! Niye bozdun oyunu, niye durdun?”

E aklına geliverdi o karanlık oda, akşam vakti. İşte onun gibi yâni.

e. Ölümünden Sonraki Şeyleri Bilmenin Etkisi

Bunun gibi bir hadis-i şerif daha, arkasından:

لَوْ تَعْلَمُونَ مَا أَنْتُمْ مُلَاقُونَ بَعْدَ الْمَوْتِ مَا أَكَلْتُمْ
طَعَامًا عَلَى شَهْوَةٍ أَبَدًا وَلَا شَرِبْتُمْ شَرَابًا عَلَى
شَهْوَةٍ أَبَدًا وَلَا دَخَلْتُمْ بَيْتًا تَسْتَظِلُّونَ بِهِ وَلَمْ مَرَرْتُمْ
إِلَى الصُّعَدَاتِ تَلْدُمُونَ صُدُورَكُمْ وَتَبْكُونَ عَلَى
أَنْفُسِكُمْ

(كر. عن أبي الدرداء)

RE. 357/6 (*Lev ta'lemûne mâ entüm mülâkûne ba'de'l-mevti, mâ ekeltüm taàmen alâ şehvetin ebeden, ve lâ şeribtüm şerâben alâ şehvetin ebedâ; ve lâ dehaltüm beyten testazillûne bihî, ve lemerertüm ile's-suudâti teldemûne sudûreküm, ve tebkûne alâ enfüsiküm.*)

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki bu hadis-i şerifinde:

(*Lev ta'lemûne mâ entüm mülâkûne ba'de'l-mevti*) “Ölümden sonra karşılaşacağınız şeyleri eğer bilseydiniz, ölümden sonra başınıza neler geleceğini eğer bilseydiniz, (*mâ ekeltüm taàmen alâ şehvetin ebeden*) iştihâ ile asla yemek yiyemezsiniz. Bilseydiniz ölümden sonra başınıza gelecekleri, seve seve pilava kaşık atamazdınız, seve seve yemek yiyemezsiniz.”

(*Ve lâ şeribtüm şerâben alâ şehvetin ebeden*) “İştihâ ile şarıl şarıl suyu içemezsiniz, asla.” *Ebeden* demek, asla demek Arapça'da. “Asla öyle bir keyifle yemek yiyip, keyifle su içemezsiniz.”

(*Ve lâ dehaltüm beyten testazillûne bihî*) “Ölümden sonraki şeyleri bilseydiniz, gölgelenecek evlere giremezsiniz.”

Hicaz'da güneş çok şiddetli oluyor. Bak birkaç gün önce Hicaz'dan gelmiş arkadaş var, harmandan gelmiş köylü gibi. Simsiyah olmuş yüzü, yanmış sıcaktan... Bir de yazın düşün, yumurta kaynıyor, pişiyor durduğu yerde... İnsan o zaman ne yapar? Hop, gölgeye sığınır.

“Gölgeleneceğiniz evlere giremezsiniz de, (ve *lemerertüm ile 's-suudât*) sahralara kaçırdınız.” Şeydâ olurdunuz, aklınız başınızdan giderdi, mecnun olurdunuz da sahralara düşerdiniz ölümden sonra başınıza gelecekleri bilseydiniz. (*Teldemûne sudûreküm*) Sahralarda göğüslerinize vururdunuz böyle üzüntünüzden. Göğüslerinizi yumrukla yumruklardınız, (ve *tebkûne alâ enfüsiküm*) kendinize ağlardınız.”

Tabii ölüm üç sınıf insana, üç türlü gelecek:

1. Allah'ın yüce, yüksek kulları var. Uyku gibi. Anlamayacak bile.

2. Orta iyi kulları var.

3. Aşağı, alçak, günahkâr, zalim, gaddar, hain, aldatıcı, hırsız, arsız, katil bilmem ne kullar var. Onlara da bir başka türlü gelecek.

İyilere hoşça gelecek. Kötülere çok sıkıntılı bir şekilde gelecek. Onun için, hadis-i şeriflerden öğrendiğimize göre, her sabah Hocamız'ın tertip ettiği dua mecmuasında okuyoruz:

اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي الْمَوْتِ وَفِيمَا بَعْدَ الْمَوْتِ
اللَّهُمَّ هَوِّنْ عَلَيْنَا سَكَرَاتِ الْمَوْتِ وَلَا تُعَذِّبْنَا
بَعْدَ الْمَوْتِ

(*Allâhümme bârik lenâ fi'l-mevti, ve fîmâ ba'de'l-mevt; allâhümme hevvin aleynâ sekerâti'l-mevti, ve lâ tuazzibnâ ba'de 'l-mevt*)

“Allah’ım, bize ölümü ve ölümden sonraki hayatı mübarek kıl! Allah’ım, bize ölüm anında acımızı hafiflet, ölümün zorluklarını bize kolay getir. Bize ölümden sonra da azap ettirme! Oralarda sıkıntılara uğratma!” diye, sabah akşam dua ediyoruz. Yâni bu çok zor bir iş olacak.

Allah-u Teâlâ Hazretleri şöyle gül koklamış gibi, gül koklar gibi, öyle fark etmeden ahirete göçüveren, öyle hoş halli, iyi kullardan eylesin bizi...

Ama çalışmak şartıyla tabii... Hadis-i şeriflerde Peygamber Efendimiz’in bize bildirdiği bir kaide var. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

تَمُوتُونَ كَمَا تَعِيشُونَ وَ تَحْشَرُونَ كَمَا تَمُوتُونَ

(*Temûtûn kemâ taîşûn*) “Nasıl yaşarsanız öyle öleceksiniz.” Nasıl yaşadın sen anlat bakalım. At yarışları peşinde miydin,

kumarda mıydın, gaflette miydin, zevkte sefada mıydın?

“—Bu müslümanlar da yaşamasını bilmez ki! Ne sefâlı yerleri var bir bilseler... Anlamazlar...” mı diyordun, nasıl geçiriyordun?

Parayı nasıl kazandın, nasıl harcadın, nerelere harcadın? Öbür tarafta müslüman kardeşin açlıktan kıvranırken, sen bir keyfin, sefân için milyonları mı harcadın? Bir gece için ne kadar para verdin? Kimlere ne kadar paralar kaptırdın? Tabii nasıl yaşadıysa en son halinde, o gelecek.

Ankara’da bir vaiz arkadaş var, diyor ki: “Birisinin cenazesine çağırdılar, ölmek üzereymiş, gel dua ediver dediler, gittim. Adam kendinden geçmiş:

“—Vallah olmaz! İlle şu kadar olacak, bilmem ne olacak diye pazarlık yapıyor. Nedir bunun mesleği dedim. Meğer at alıp satarmış, at cambazıymış.”

Yine aynı şahıs söyledi. Birisine uğramış;

“—Atsana papazı! Versene sineği... Versene kızı... Üçlüyü at!” bilmem ne deyip duruyormuş.

Demek ki, kumarla geçirdi vaktini. En son anda tabii alt şuur üstünden kontrol kalkınca, alt şuurda, içeride neler varsa, onlar çıkıyor meydana. Yaşadığı gibi ölecek insan ya, işte öyle olur.

Onun için, iyi yaşamağa gayret edelim! O öyle bir piyango değildir ki! Kötü kötü yaşa yaşa, en son anda bir hop öbür tarafa kapağı atıver. Öyle şey değil! Nasıl yaşadıysan öyle ölürsün.

(*Ve tuhşerûne kemâ temûtûn*) “Nasıl öldüyseniz, o hal üzere kalkacaksınız.” Bir de o var. Günah üzere gitmişse insan... Allah korusun, meyhane köşesinde veyahut daha başka bir kötü yerde, daha başka bir kötü yerde... O hal ile bir de mahşer halkının karşısına çıkmak var.

Geçenlerde de söyledim. Bir yanardağ var, Roma’ya yakın, Vezüv yanardağı. Patlayıvermiş. Onun dibinde de bir Pompei diye şehir var. Kül-leri örtüvermiş. İnsanlar olduğu gibi o hal üzere... Kızgın küller üzerlerine gelivermiş, ölüvermişler. Yâni bir anda. Hani böyle bir filmi oynatıp dururken birden durduruyorlar da, aynen öyle kalıyor ya, öyle. Hayat birden küllerin altında duruvermiş. Tabii kızgın küller örttüğü için, ne mikrop var, ne başka bir şey var... Çürüme de olmamış.

Küllerin temizlenmesi de kolay. Süpürüp kazıyıp temizled ikçe şimdi insanları çıkartıyorlarmış meydana. Kimisi kumaş tartıyor, kimisi para veriyor, kimisi para alıyor, kimisi içki içiyor, kimisi de ne kötü hallerde... Ne kötü hallerde ki, Allah başına ateş külü yağdırmış. Ceza.

(Azîzün zü'ntikâm) İntikam sahibi Allah-u Teâlâ Hazretleri. İntikamını bazen dünyada da alır. Yâni bunlar şaka değildir, oyuncak değildir. Belki biz doğru anlatamıyoruzdur, kuvvetli anlatamıyoruzdur ama arif olan anlar. Leb demeden leblebiyi anlar. Bu ciddi bir iştir yâni.

Ölüm ciddi bir iştir. Bir kere sermaye bitiyor, kesiliyor. Tamam, imtihan müddeti bitti deniliyor insana. Nasıl yaşadıysan o. Hiç imtihan olduğunu, buranın ahiretin kazanç tarlası olduğunu hatırımızdan çıkartmamız lâzım. Hiç, asla!

Ne zaman biteceğini de bilmiyoruz. Çünkü sırayla da gelmiyor. Önce ağabeyim gidecek, ondan sonra onun küçüğü gidecek, ondan sonra o gidecek, sonra ben gideceğim diyebilir miyiz? En küçüğe geliyor bazen, bebek gidiyor. Küçük bebek gidiyor. Bazen oğlu gidiyor da, oğlunun çocuklarına dedeler bakıyor. Belli olmuyor bu iş. O ihtiyar haliyle dedeler, nineler bakıyor bazen. Öyle olabiliyor.

Onun için, devamlı hazırlıklı olacağız. Bu işi en iyi bizim büyüklerimiz, evliyaullah, ulemamız düşünmüşler de, bize güzel tavsiyelerde bulunmuşlar:

“—Aman devamlı abdestli gez! Aman vasiyetin yastığının altında hazır olsun. Aman devamlı zikrullahla vakit geçir ki ölürken Allah diyebilesin. Lâ ilâhe illallah diyebilesin, kelime-i şehâdet getirebilesin!” diye tavsiyelerde bulunmuş.

“—Aman dargın olduğun kimselerle barış! Aman hak geçmiş kimselere götür hakkını ver, helalleş; ahirete hesap bırakma! İşini sağlam tut, temiz tut!” diye, böyle o tavsiyeleri tutmak lâzım.

Bu iş ciddi bir iştir. Oyuncak değildir. Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi uyanık, ârif, âgâh, mütenebbih, fâzıl, kâmil kullar eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

30. 01. 1983 - İskenderpaşa

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü